

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE

Czasopismo poświęcone badaniu
spraw narodowościowych.

Wydawnictwo
Instytutu Badań Spraw Narodowościowych
Warszawa, Jasna 19 (II p.). Tel. 46-64.

Warunki prenumeraty:
Rocznie 10 zł.
Cena pojedynczego zeszytu 3 zł.

TREŚĆ NUMERU:

ARTYKUŁY:

- 1) *Stanisław J. Paprocki*: III Kongres Mniejszości Narodowych w Genewie.
- 2) *Władysław Wielhorski*: Naród Litewski jako typ biologiczny i cywilizacyjny.
- 3) *Zygmunt Stoliński*: Liczba i rozmieszczenie Niemców w Polsce.
- 4) *M. Feliński*: Program polityczny Ukraińskiego Narodowo Demokratycznego Objednania (U. N. D. O.).
- 5) *Leon Wasilewski*: Ruski, rusiński czy ukraiński.

KRONIKA:

Mniejszości narodowe w Polsce. — Kwestje narodowościowe poza Polską. — Sprawy mniejszościowe na terenie międzynarodowym. — Z Instytutu Badań Spraw Narodowościowych. Recenzje. — Biblijografja.

Sprawy Narodowościowe № 4.

(Lipiec — sierpień — wrzesień 1927).

I. Artykuły:

	<i>Str.</i>
1. Stanisław J. Paprocki: III-ci Kongres Mniejszości Narodowych w Genewie.	343
2. Władysław Wielhorski: Naród litewski jako typ biologiczny i cywilizacyjny.	352
3. Zygmunt Stoliński: Liczba i rozmieszczenie Niemców w Polsce	369
4. M. Feliński: Program polityczny Ukraińskiego Narodowo-Demokratycznego Objednanja (U. N. D. O.).	381
5. Leon Wasilewski: Ruski, rusiński czy ukraiński	388

II. Kronika:

A) MNIEJSZOŚCI NARODOWE W POLSCE.

UKRAIŃCY: Wybory samorządowe i kompromis polsko-ukraińsko-żydowski. — UNDO. Sel. Rob. Rozłam w Ukr. Reprezentacji Parlamentarnej. U. S. R. P. — Kongres Mniejszości Narodow. w Genewie	393 — 398
Uchwały Ukraińskiego Cerkiewnego Zjazdu Prawosławnego	398 — 405
BIAŁORUSINI: Uwagi ogólne. Rozłam w Wileńskim Białoruskim Komitecie Narodowym. Konferencja partyjna Związku Włościańskiego. (J. Stankiewicza). Białoruska Partja Socjal Rewolucjonistów. „Białoruski Dzień“. Nastroje ludności białoruskiej. — Szkoły białoruskie w dniu 1.X. 1927 r. Kursa letnie z polonistyki i białorusoznawstwa	405 — 409
Przegląd prasy białoruskiej: Związek Włościański (Stankiewicza) konferencja partyjna B. Zw. Wł., wyniki wyborów samorządowych, Stosunek do Rządu, sprawa ks. Godlewskiego, III Kongres Mniejszości Narod. w Genewie, miesięcznik „Biełaruskaja Kultura“	402 — 412
ROSJANIE: Wyniki wyborów samorządowych. O szkolnictwo rosyjskie. Z życia politycznego mniejszości rosyjskiej. Sprawy cerkiewne. Wydalenie Rosjan z Polski.	412 — 414
NIEMCY: Agitacja przedwyborcza do Rady Miejskiej w Łodzi. Zebranie organizacyjne D. S. A. P. Śląskiej. Założenie „Deutsche Partel“ w Białej. — Z ruchu stowarzyszeniowego i zawodowego. Zjazdy i konferencje. Zjazd Delegatów Związku Katolików Niemieckich w Bielsku. Związek gospodarczy zawodów miejskich. Petycja Niemców do Rady Ligi Narodów w sprawie reformy rolnej	414 — 419

Przegląd prasy niemieckiej: Stosunek do Rządu, zagadnienia sejmowe, układy o polsko-niemiecki traktat handlowy, III Kongres Mniejszości Narodowych, sesja wrześniowa Rady Ligi Narodów, sprawa „Deutschtumsbundu“, Karol Ario, rewizja w „Kattowitzer Zeitung“, „Bote für das Culmerland“, „Neue Lodzer Zeitung“ ... 419 — 423

ŻYDZI: Stosunek Żydów do Rządu w świetle prasy żydowskiej. Okólnik Ministra W. R. i O. P. w sprawie numerus clausus. Zjazd Centralnego Związku Drobnych Kupców. Żydowskie Kasy pożyczkowe w Polsce. Działalność ortodoksów w Polsce. 423 — 425

LITWINI: Stowarzyszenia i organizacje litewskie w Polsce. Tymczasowy Wileński Komitet Litewski. Litewskie T-wo Naukowe. Litewskie T-wo Oświatowe „Rytas“. Wileńskie Litewskie T-wo Dobroczynności. Klub litewski w Wilnie. Litewskie T-wo Św. Mikołaja opieki nad młodzieżą. T-wo Św. Kazimierza wychowania młodzieży. Związek Nauczycieli Litewskich. Organizacje rolnicze. Organizacje spółdzielcze. Litewskie Katolickie T-wo „Trzeźwość“. Litewskie Stow. Sług Katolickich im. Św. Zyty. Litewskie Stow. Pomocy Sanitarnej w Wilnie. Szkolnictwo litewskie w Polsce w dn. 1.X. 1927 r. 425 — 432

B) KWESTJE NARODOWOŚCIOWE POZA POLSKĄ.

NIEMCY: Interpelacja posła Baczewskiego w sprawie rent wdowich i sierocych. Interpelacja posła Baczewskiego w sprawie niezatwierdzonych sołtysów i ławników. Orzeczenie Sądu Najwyższego o pisowni imion niemieckich. Zatarg o dopuszczenie zeznań polskich w sądzie. Ucisk gospodarzy mniejszości polskiej. Sprawy kolonizacji. Interpelacja w sprawie zapomóg dla polskich związków zawodowych. Z III-iej sesji G. H. Sejmiku Prowincjonalnego. Uchwały Rady Dzielnicowej Śl. Zw. Pol. w Niemczech. Zjazd polskich instytucyj spółdzielczych w Niemczech. Pierwsze zawody sportowe polskiej młodzieży Śląska Opolskiego. Zmiana na stanowisku Naczelnika Wydziału Szkolnego w Rej. Opolskiej. Ze spraw szkolnych. Sprawa nauki języka polskiego w szkołach średnich na Śląsku Opolskim. O język polski w niemieckich seminarjach duchownych. Załatwienie sprawy obywatelstwa hr. Sierakowskiego. Centrowcy o przyjęciu delegacji polskiej przez Ministra. Konkurs na Oberschlesienlied. Z prac Komisji dla spraw mniejszościowych. Konferencja prasowa Związku Mniejszości Narodowych w Niemczech. Legalizacja Polskiego T-wa Przyjaciół Ligi Narodów w Niemczech. 432 — 443
Zjazd Europejskiego Wychodźstwa Niemieckiego w Dreźnie i Lipsku. Kongres Związku Pacyfistycznego Katolików w Niemczech. Zjazd katolików niemieckich w Dortmundzie. Zjazd Delegatów Związku Centralnego Studentów Niemieckich z zagranicy. Związek Studentów Niemieckich z krajów wschodnich. 444 — 446
Memorjał Litwinów Pruskich. 446 — 451

Z. S. S. R.

UKRAINA SOWIECKA: Spory w sprawach narodowościowych w Partji Komunistycznej Ukrainy. Obecny stan ludności polskiej na Ukrainie.	451 — 461
Kolonizacja Żydów w Rosji.	462
BIAŁORUŚ SOWIECKA: Skład narodowościowy Białorusi Sowieckiej. Z życia ludności polskiej na obszarze B. S. S. R.	462 — 464
LITWA: Niszczenie szkolnictwa polskiego w Republice Litewskiej. ..	464 — 467
ŁOTWA I ESTONJA: Kongres przedstawicieli mniejszości niemieckich w Tallinie i Rydze.	467 — 468
JUGOSŁAWJA: Wyniki wyborów do parlamentu.	468

C) SPRAWY MNIEJSZOŚCIOWE NA TERENIE MIĘDZYNARODOWYM.

Procedura de lege ferenda. XXIV Konferencja Międzyparlamentarna. Konferencja w sprawie ochrony mniejszości żydowskich w Europie. XV-ty Kongres Sjonistyczny w Bazylei. Zjazd Światowej żydowskiej organizacji skautowej w Gdańsku. Żydzi bezpieczeństwa. Proces Szwarcbarda.	468 — 480
---	-----------

III. Z Instytutu Badań Spraw Narodowościowych.

I-sza Wystawa prasy Białoruskiej i Ukraińskiej w Warszawie.	480 — 483
---	-----------

IV. Recenzje.

„Die Gewissensnot der deutschen Katholiken in Polen“ — dzieło pośmiertne ś. p. senatora Szczeponika. Maj 1927	483 — 484
---	-----------

V. Bibliografia.

O mniejszości niemieckiej w Polsce. — O mniejszościach niemieckich w innych państwach. — O kwestji mniejszościowej wogóle.	484 — 493
---	-----------

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE

STANISŁAW J. PAPROCKI

III-ci Kongres Mniejszości Narodowych w Genewie.

Od 22 do 25 sierpnia r. b. odbywał się w Genewie III-ci Kongres Mniejszości Narodowych. W Nr. 1-ym „Spraw Narodowościowych“ w artykule p. A. Stebelskiego przedstawiona została geneza oraz przebieg pierwszych Kongresów Mniejszości Narodowych; w niniejszym przeto artykule, traktując go jako dalszy ciąg artykułu wspomnianego powyżej, ograniczam się do podania jedynie tych faktów i uwag, które wiążą się ściśle z przebiegiem III-go Kongresu.

Na kongresie reprezentowane były: mniejszości *polskie* z Niemiec (pos. J. Baczewski, dr. J. Kaczmarek, S. Szczepaniak), z Litwy (pos. Budzyński), z Łotwy (pos. Wilpiszewski), z Czechosłowacji (pos. Wolf), mniejszość *serbołużycka* z Niemiec, *duńska* z Niemiec, mniejszość *ukraińska* z Rumunii, mniejszości *słoweńskie* z Włoch i Austrii, mniejszości *chorwacka* i *czeska* z Austrii, mniejszości *rosyjskie* z Polski, Rumunii, Czechosłowacji i Bułgarii, mniejszości *żydowskie* z Polski, Łotwy, Litwy, Rumunii, Czechosłowacji i Bułgarii, *katalońska* z Hiszpanji, mniejszości *niemieckie* z Polski, Danji, Estonji, Węgier, Włoch, Jugosławji, Litwy, Rumunii i Czechosłowacji oraz mniejszości *węgierskie* z Jugosławji, Rumunii i Czechosłowacji, ogółem 32 mniejszości narodowe.

Obrady Kongresu poprzedziła konferencja mniejszości słowiańskich w Genewie (19 sierpnia), mniejszości niemieckich w Rydze i Tallinie (5 i 6 lipca) oraz żydowskich w Zurychu (17, 18 i 19 sierpnia). Konferencja mniejszości słowiańskich ustaliła wspólną taktykę na Kongresie oraz cały szereg wspólnych wniosków, dotyczących poszczególnych punktów porządku obrad kongresu. Należy nadmienić, że już na tej konferencji zarysował się wyraźny front mniejszości słowiańskich przeciwko stanowisku i taktyce tych grup mniejszościowych, które już na poprzednich Kongresach działały pod kierownictwem mniejszości niemieckich. Między innymi konferencja mniejszości słowiańskich postanowiła zaprotestować przeciwko nadużywaniu uchwał I-go i II-go Kongresu w sprawie autonomji kulturalnej, którą przed samym niemal Kongresem Austria pragnęła narzucić Słoweńcom w Karyntji bez ich wiedzy i wbrew ich woli, powołując się na uchwały Kongresów genewskich; jednocześnie postanowiono zsolidaryzować się z blokiem mniejszości narodowych w Niemczech, który postanowił domagać się kategorycznie przyjęcia do Kongresów mniejszości fryzyjskiej. O zjeździe mniejszości żydowskich i niemieckich podajemy informacje na innem miejscu.